

Väkivaltainen mies

Laadullinen sisällönanalyysi miespuolisen väkivallantekijän representaatioista naisiin kohdistuvia henkirikoksia käsittelevässä Ylen uutisoinnissa vuosilta 2020–2026

Sosiaalitieteiden kandidaatin tutkielma

Laatija:
Anna-Noora Vuorenpää

17.5.2026

Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidatutkielma

Oppiaine: Sosiaalitieteet

Tekijä(t): Anna-Noora Vuorenpää

Otsikko: Väkivaltainen mies – Laadullinen sisällönanalyysi miespuolisen väkivallantekijän

representaatioista naisiin kohdistuvia henkirikoksia käsittelevässä Ylen uutisoinnissa vuosilta 2020–2026

henkirikoksia käsittelevässä Ylen uutisoinnissa

Ohjaaja(t): Sosiaalityön yliopistonlehtori, Camilla Granholm

Sivumäärä: 29 sivua

Päivämäärä: 17.5.2026

Tiivistelmän tyyli on **Abstract**.

Tämä kandidaatin tutkielma tarkastelee, millaisia representaatioita miespuolisesta väkivallantekijästä rakennetaan suomalaisessa henkirikosuutisoinnissa. Tutkielman teoreettisena viitekehysenä toimii sosiaalisten representaatioiden teoria. Tutkielman aineisto koostuu kymmenestä Yleisradion vuosina 2020–2026 julkaisemasta henkirikosuutisesta, joissa uhri on nainen ja tekijä miespuolinen uhrin nykyinen tai entinen kumppani. Kaikki tutkimusaineistona käytetyt uutisartikkelit ovat suomenkielisiä ja ne käsittelevät henkirikoksia suomalaisen yhteiskunnan kontekstissa. Tarkastelun painopisteen kohdistuessa väkivallantekijään tutkielma pyrkii tekemään näkyväksi niitä tapoja, joilla uutisointi rakentaa käsityksiä parisuhdeväkivallasta, väkivallan tekijyydestä sekä ilmiön yhteiskunnallisesta selittämisestä.

Tutkimusmenetelmänä tutkielmassa toimii teoriaohjaava sisällönanalyysi, jonka avulla aineistosta tarkasteltiin niitä kielellisiä ja sisällöllisiä valintoja, joiden kautta väkivallan tekijää representoidaan uutisoinnissa. Luokittelun tuloksena aineistosta eroteltiin tekijää representoivia viisi kategoriaa: tekijä aktiivisena väkivallan toimijana, tekijä yksilönä, tekijänä miehenä ja tekijä vallankäyttäjänä.

Tutkimuksen keskeisinä tuloksina voidaan erottaa väkivallan tekijyyden määrittävän monen eri tekijän summana, jossa on hahmotettavissa niin yhteiskunnallisesti rakenteista kumpuavia kuin tästä irrallisena olevia määritelmiä. Tekijyyden representaatiot rakensivat tekijyyttä niin yksilönä, aktiivisena toimijana, miehenä kuin vallankäyttäjänä naisiin kohdistuvan väkivallan kentällä. Tekijä näyttäytyi aktiivisena yhteiskunnan toimijana, jota yksilöllistettiin vahvasti kuitenkin samalla liittäen sukupuolen merkittäväksi osaksi väkivallan määräytymistä.

Tässä tutkielmassa on hyödynnetty tekoälyä aihetta taustoittavien artikkeleiden etsinnässä.

Avainsanat: väkivalta, representaatio, uutisointi

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Sukupuolistunut väkivalta	5
2.1	Keskeiset käsitteet	6
2.1.1	Sukupuoli	6
2.1.2	Väkivalta	7
2.1.3	Sukupuolistunut väkivalta	7
2.1.4	Representaatio	7
2.1.5	Toimijuus	8
2.2	Parisuhdeväkivalta sukupuolistuneen väkivallan muotona	8
2.3	Parisuhdeväkivalta Suomessa	9
3	Teoreettinen tausta	10
3.1	Sosiaalinen konstruktionismi ja sosiaalisten representaatioiden teoria	10
3.2	Merkitysten rakentuminen mediassa	11
4	Tutkimusasetelma	12
4.1	Tutkielman tavoite ja tutkimuskysymykset	12
4.2	Aineisto	12
4.3	Menetelmät	14
5	Analyysiluku	16
5.1	Tapauksista yleisesti	16
5.2	Tekijä aktiivisena toimijana	17
5.3	Tekijä yksilönä	18
5.4	Tekijä miehenä	19
5.5	Tekijä vallankäyttäjänä	20
6	Pohdinta	22
	Lähteet	24

1 Johdanto

Naisiin kohdistuva väkivalta on laajamittainen ongelma niin yhteiskunnallisella kuin maailmanlaajuisellakin tasolla. Vuonna 2024 noin 50 000 naista ja tyttöä tapettiin kumppanin tai perheenjäsenen toimesta – yksi joka kymmenes minuutti (UN Office on Drugs and Crime & UN Women 2025). Naisiin kohdistuva väkivalta on maailmanlaajuinen ilmiö, jota esiintyy kaikissa maissa, kulttuureissa ja sosiaalisissa kerrostumissa. Se on yksi naisten syrjinnän muoto ja sitä pidetään yhtenä suurimpana sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumisen esteenä ja ihmisoikeusloukkauksena. (Riski 2009) Sillä tarkoitetaan kaikkea naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa väkivaltaa, joka pitää sisällään niin fyysisen, henkisen, taloudellisen kuin seksuaalisenkin väkivallan muodot. Sukupuolistuneella väkivallalla on merkittävä asema yhteiskunnallisen eriarvoisuuden tuotossa Suomen ollessa EU:n kärkimaita vertailussa väkivaltaisimmista maista naisille Euroopassa. (Eurostat 2025)

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tarkastella, millaisena naisiin kohdistuvan väkivallan tekijä kuvataan ja mitä merkityksiä sille annetaan. Tarkastelen sukupuolistunutta väkivaltaa keskittyen rikoksen tekijän representointiin suomalaisessa henkirikosuutisoinnissa. Tutkimuskysymykseni on: Millaisia representaatioita miespuolisesta väkivallan tekijästä tuotetaan rikosuutisoinnissa uhrin ollessa nainen? Tutkimusmenetelmänä tässä tutkimuksessa on teoriaohjaava laadullinen sisällönanalyysi. Aineistona tutkimuksessa on Yleisradion henkirikosuutisartikkelit (n=10), jotka käsittelevät rikoksia, joissa tekijänä on ollut mies ja uhrina nainen. Aineisto on rajattu koskemaan henkirikoksia käsitteleviä uutisia ajalta 2020–2026 Suomesta, jotka ovat tapahtuneet parisuhdeväkivallan kontekstissa.

Tutkielman näkökulma keskittyy erityisesti tekijyyden representointiin parisuhdeväkivallan kontekstissa. Tutkittaessa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, tutkimus on perinteisesti keskittynyt uhrin position ympärille ja suomalainen tutkimus tekijyyden representaatioista on jäänyt vähäisemmälle. Kuitenkin ymmärtääksemme naisiin kohdistuvaa väkivaltaa Suomessa laajemmin on tutkimuksessa tarvetta myös tekijyyden tarkastelulle. Suomi mielletään kansainvälisellä tasolla “tasa-arvon mallimaana”, mutta on samaan aikaan yksi Euroopan vaarallisimmista maista naisille (Eurostat 2025). Eikö miesten naisiin kohdistamaa väkivaltaa nähdä mittavana sosiaalisena ongelmana vai onko se jo normalisoitunut osa yhteiskuntaamme?

Etenen tutkielmassa ensin käsittelemällä sukupuolistunutta väkivaltaa ilmiönä. Tämän jälkeen siirryn määrittelemään tutkielmani kannalta keskeiset termit: sukupuolen, väkivallan, sukupuolistuneen väkivallan, toimijuuden ja representaation käsitteet. Luvussa kolme esittelen tutkielmaani ohjaavaa sosiaalisten representaatioiden teoriaa sosiaalisten konstruktioiden alateorianä. Tämän jälkeen esittelen tutkielmani aineiston sekä käyttämäni tutkimusmenetelmän tutkimusasetelman kontekstissa. Luvussa viisi esittelen tutkielmani tuloksia päättäen tutkielman Pohdinta -lukuun.

2 Sukupuolistunut väkivalta

Sukupuolistunut väkivalta on maailmanlaajuinen ilmiö, joka voidaan ymmärtää valtioiden, kulttuurien ja yhteiskuntaluokkien rajat ylittävänä ilmiönä. Väkivalta koskettaa kaikkia sukupuolia samaa aikaa sukupuolen määrittäessä yhdeksi merkittävimmistä väkivaltaa ohjaavista tekijöistä (Ronkainen 2017, 20). Sukupuolistunut väkivalta on ilmiönä monisyinen ja juontaa juurensa sukupuolten väliseen epätasaruohon ja epätasaisiin valtasuhteisiin sukupuolten välillä. Tarkasteltaessa väkivaltaa yleisesti, nousevat miehet sen keskiöön niin väkivallan tekijöinä kuin sen uhreiksi joutumisessa, samalla kun naiset ovat yliedustettuina erityisesti sukupuoleen perustuvan väkivallan uhritilastoissa EU:n tasolla yhden kolmesta raportoیدessa kohdanneensa sukupuolistunutta väkivaltaa elämänsä aikana. (Ronkainen 2017, 20, 29–33; Euroopan parlamentti 2025) Sukupuolten välillä on kuitenkin eroja väkivallan ilmenemismuodoissa miehiin kohdistuvan väkivallan tapahtuessa useammin julkisilla paikoilla tuntemattoman henkilön tekemänä, kun taas naisiin kohdistuvan väkivallan tekijä on useimmiten uhrille läheinen ihminen väkivallan sijoittuessa tyypillisesti kodin ympäristöön. Väkivalta näyttäytyy näin sukupuolistuneena ilmiönä lähes kaikessa suoran väkivallan muodoissa enemmistön tekijöistä ollessa miehiä. (Naisten Linja 2026) Tämä luo pohjan ajatukselle naisiin kohdistuvasta väkivallasta synonyyminä sukupuolistuneelle väkivallalle suurimman osan sukupuoleen perustuvasta väkivallasta ollessa miesten naisiin kohdistamaa väkivaltaa. Sukupuolistunut väkivalta voidaankin nähdä yhtenä maailmanlaajuisesti yleisimmistä ihmisoikeusloukkauksista, minkä ehkäiseminen on noussut keskeiseksi tavoitteeksi niin kansainvälisessä ihmisoikeustyössä kuin valtioiden tasa-arvopolitiikassa. (Euroopan parlamentti 2025; UNICEF 2026).

Suomessa sukupuolistunut väkivalta muodostaa ajankohtaisen ja merkittävän yhteiskunnallisen ongelman. Ilmiö on herättänyt laajaa yhteiskunnallista keskustelua lähivuosina etenkin Eurostatin vuonna 2024 julkaiseman ”EU Gender-Based violence survey” kyselytutkimuksen myötä. Tutkimuksen mukaan 57 prosenttia Suomessa asuvista naisista kertoi kokeneensa fyysistä väkivaltaa, seksuaaliväkivaltaa tai väkivallalla uhkailua elämänsä aikana (Eurostat 2024). Vastaava tutkimus on toteutettu viimeksi kymmenen vuotta sitten, jolloin Tanska oli EU:n väkivaltaisain maa naisille Suomen sijoituessa vertailussa toiselle sijalle (Naisten Linja 2025). Tulos on herättänyt keskustelua eritoten Suomen samanaikaisesta menestymisestä Yhdistyneiden kansakuntien tukemassa vuosittain toteutettavassa Maailman onnellisuusraportissa (World Happiness Report), jossa Suomi sijoittui yhdeksättä vuotta peräkkäin sijalle yksi (YK 2025). Ilmiötä on kuvattu niin sanottuna pohjoismaalaisena paradoksina, jonka yhtenä taustatekijänä saattaa vaikuttaa se, että Pohjoismaissa väkivalta tunnustetaan herkemmin ja siitä tehdään rikosilmoitus useammin kuin monissa muissa EU-maissa. Tästä huolimatta merkittävä osa pari- ja lähisuhdeväkivallasta jää myös Suomessa tulematta viranomaisten tietoon ja sitä voikin luonnehtia yhtenä piilorikollisuuden muotona. (Naisten Linja 2025)

Suomessa sukupuolistunutta väkivaltaa on tutkittu representaatioiden kautta esimerkiksi Satu Venäläisen (2013) tutkimuksessa ”Väkivallan sukupuoli iltapäivälehdissä”, jossa hän käsittelee iltapäivälehtien rikosuutisoimia väkivaltaa ja sukupuolta koskevien käsitysten tuottamisen kannalta. Itse väkivallan tekijää on tutkittu vähän aiemman tutkimuksen tyypillisesti keskittyessä uhrin ympärille. Tutkimukselle voikin siis todeta olevan tarvetta myös sukupuolen ulkopuolisten kategorioiden tarkastelun kautta.

2.1 Keskeiset käsitteet

Tässä luvussa avaan tutkielmalleni keskeiset käsitteet: sukupuoli, väkivalta, sukupuolistunut väkivalta, representaatio ja toimijuus. Tutkielman näkökulman sijoituessa lähisuhdeväkivallan kontekstiin käsittelen väkivallan yhteydessä myös parisuhdeväkivallan käsitettä tutkielman kannalta keskeisenä väkivallan muotona. Käsitteet muodostavat tutkielmalle keskeisen teoreettisen kehyksen tutkimuksen tarkastelun kohteena ollessa väkivaltaisen miespuolisen tekijän representaatiot henkirikosuutisoinnissa.

2.1.1 Sukupuoli

Yksi tärkeä väkivallan kulttuurista ja yhteiskunnallista merkitystä ohjaava tekijä on sukupuoli (Ronkainen 2017, 20). Sukupuoli on myös yksi tämän tutkimuksen keskeisimmistä käsitteistä tutkielman sijoituessa sukupuolistuneen väkivallan viitekehykseen. Sukupuoli terminä itsessään on monimuotoinen ja saa erilaisia merkityksiä ajasta, paikasta ja kulttuurisesta kontekstista riippuen.

Sukupuolta ei tässä tutkimuksessa ymmärretä ainoastaan biologisena ominaisuutena, vaan perustavanlaatuisena ihmisiä määrittävänä kategoriana, joka on monin tavoin kytköksissä vallan jakautumiseen ja käyttöön niin yhteisöissä kuin yhteiskunnassa (Niemi, Kainulainen & Honkatukia 2017, 12). Sosiaalisen konstruktionismin ollessa tutkielmani teoreettinen kulmakivi voidaan sukupuolta ajatella jatkuvasti rakentuvana kategoriana, jota tuotetaan ja uusinnetaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa sekä erilaisissa kulttuurisissa käytännöissä. Filosofi Judith Butler on omissa teksteissään kehittänyt tätä ajatusta edelleen sukupuolen performatiivisuutena eli esityksellisyytenä. Sukupuolen performatiivisuus kuvaa tapoja, joilla sukupuolta tuotetaan jatkuvasti sosiaalisissa instituutioissa, arkisissa käytännöissä ja puhetoimissa toistamalla ja varioimalla erilaisia normeja ja tyynejä. (Paasonen 2010, 47) Tästä näkökulmasta väkivaltarikoksen tekijän representaatiot eivät ainoastaan kuvaa sukupuolta, vaan lisäksi osallistuvat sukupuolta koskevien merkitysten sekä yhteiskunnallisten normien rakentamiseen sukupuolistuneen väkivallan kontekstissa.

2.1.2 Väki­valta

Tälle tutkimukselle keskeisen käsitteen, väkivallan, määrittelyssä käytän Maailman terveysjärjestön WHO:n käyttämää määritelmää, jonka mukaan väkivalta on fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista, joka kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen tai ihmisryhmään tai yhteisöön ja joka johtaa tai joka voi hyvin todennäköisesti johtaa kuolemaan, fyysisen tai psyykkisen vamman syntymiseen, kehityksen häiriytymiseen tai perustarpeiden tyydyttämättä jäämiseen. (Krug, Dahlberg, Mercy, Zwi & Lozano 2002) Tässä tutkielmassa väkivallan tarkastelua rajataan koskemaan parisuhteessa tapahtuvaan fyysiseen väkivaltaan ja erityisesti henkirikokseen parisuhdeväkivallan äärimmäisenä muotona. Tutkielmassa parisuhdeväkivallalla viitataan lähisuuhdeväkivallan muotoon, jossa tekijänä on uhrin nykyinen tai entinen kumppani (Naisten Linja 2026).

2.1.3 Sukupuolistunut väkivalta

Sukupuolistuneen väkivallan käsitteellä painopiste väkivallan ilmiön ymmärtämisessä on sukupuolella. Käsitteellä ei viitata väkivaltaan ruumiiseen sidottuna miehyden ilmiönä, vaan tutkimuksen näkökulmasta merkittäviä ovat väkivallan muotojen, tapahtumapaikkojen, yleisyyden ja seurausten pohjalta rakentuvat väkivallan sukupuolistuneet profiilit. Näin ollen sukupuolistuneen väkivallan käsitettä ei voi ajatella rajautuen ainoastaan naisiin kohdistuvaan väkivaltaan vaan sitä laajempaan ilmiönä. Se sisältää esimerkiksi miesten toisiin miehiin kohdistaman väkivallan, naisten lapsiin tai naiskumppaniinsa kohdistaman väkivallan, lesboihin ja homoihin kohdistuvat viharikokset sekä niin sanotun kunnia­väkivallan eli usein perheen­jäsenten nuoriin naisiin kohdistaman uhkailun ja väkivallan. (Keskinen 2010, 253)

Sukupuolistunut väkivalta käsitteenä omaa juurensa feministiseen tutkimukseen, jossa valta nousee sukupuolten välisen eriarvoisuuden keskiöön. Se, miten väkivallan uhri ja tekijä esitetään ei ole sattumanvaraista ja perustuu yhteiskunnassa muotoutuneisiin sosiaalisiin säännönmukaisuuksiin. Sukupuolistuneet väkivallan ymmärtämisen ja selittämisen tavat näkyvät väkivallan tekijöiden kuvassa. Sukupuolen lisäksi seksuaalisuus, ikä, ”rotu”, etnisyys ja luokka jäsentävät eri tavoin ja eri tilanteissa väkivallan kokemuksia, representaatioita ja yhteiskunnallisia diskursseja. Juuri tästä dynamiikasta väkivallan sukupuolistuneisuudessa ja sen tutkimisessa on kyse. (Ronkainen 2017, 30; Keskinen 2010, 244)

2.1.4 Representaatio

Representaatio käsitteellä tarkoitetaan tapaa, jolla annetaan asioille erilaisia merkityksiä niin tekojen kuin toiminnan kautta. Se tarkoittaa esitystä tai tarkemmin uudelleen esittämistä. Representaatiota voi

ajatella tapahtumana, jossa kuviin, objekteihin tai ihmisiin yhdistetään tietynlaisia merkityksiä ja samalla annetaan merkityksiä ympäröivälle maailmalle. (Paasonen 2010, 40–41)

Representaatiota voi ajatella myös tuottavana voimana: esimerkiksi tutkielmani kontekstissa henkirikoksen tekijän representaation voi nähdä tuottamassa naisiin kohdistuvan väkivallan ymmärryksen kokonaisuutta tekijän olemuksen kehystyksestä (esim. ikä, sukupuoli, etnisyys jne.) aina teon moraalisen arvottamisen kirjosta (esim. uhrin ansaitsevuus, vastuun jakautuminen jne.) käsin. Tässä suhteessa medialla voikin perustellusti todeta olevan valtaa erilaisten mielikuvien ja arvoitusten tuottajana aktiivisesti osallistuen siihen, kuinka hahmotamme ja jäsenämme ympäröivää maailmaa (Väliverronen 2012).

2.1.5 Toimijuus

Toimijuuden käsite muodostuu keskeiseksi tutkielmassa väkivallan tekijän toimijuuden tarkastelun kautta. Toimijuus käsitteenä viittaa tapaan millä yksilöt rakentavat elämänsä niiden valintojen ja toimintojen kautta, joita he toteuttavat sosiaalisen ympäristön avaamien mahdollisuuksien ja rajoitusten varassa (Shanahan & Elder 2002, 150). Toimijuus voidaan nähdä yksilön kykyä tehdä valintoja ja toimia erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa ja ympäristössä. Tässä tutkielmassa toimijuuden tarkastelu kohdistuu erityisesti siihen, millä tavoin henkirikosuutisointi rakentaa väkivallantekijän asemaa aktiivisena tai passiivisena toimijana. Tarkastelun kohteena on esimerkiksi se, esitetäänkö tekijä suoranaisena väkivallan aiheuttajana vai häivytetäänkö hänen vastuutaan kielellisten valintojen kautta.

2.2 Parisuhdeväkivalta sukupuolistuneen väkivallan muotona

Enemmistö naisten kokemasta väkivallasta on parisuhteessa tapahtuvaa väkivaltaa, joissa tekijänä on uhrin joko entinen tai nykyinen kumppani. WHO:n vuonna 2025 ”Violence Against Women Prevalence Estimates, 2023” julkaiseman raportin mukaan maailmanlaajuisesti noin joka kolmas nainen (30 %) on elämänsä aikana joutunut joko fyysisen ja/tai seksuaalisen lähisuhdeväkivallan tai muun kumppanin tekemän seksuaalisen väkivallan kohteeksi. Suurin osa tästä väkivallasta on parisuhdeväkivaltaa ja maailmanlaajuisesti lähes kolmasosa (27 %) 15–49-vuotiaista parisuhteessa olleista naisista kertoo joutuneensa nykyisen tai entisen intiimin kumppaninsa tekemän fyysisen ja/tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi. Parisuhdeväkivalta on arkaluontoista ja uhrin kokevat usein häpeää ja pelkoa mikä tekee siitä hankalasti tutkittavan. Vaikka parisuhdeväkivaltaa kokevat myös miehet, väestötutkimukset osoittavat, että valtaosa lähisuhdeväkivallan uhreista on naisia. (World Health Organization 2025)

Miehiin verrattuna naisten kokema lähisuhdeväkivalta on myös pitkäaikaisempaa ja toistuvampaa. (Siltala, Hisasue, Hietamäki, Saari, Laajasalo, October, Laitinen & Raitanen 2022) Monien parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten kokemuksia sävyttää tapahtuman epätodellisuuden tunne sekä hiljattainen sopeutuminen väkivaltaiseen tilanteeseen. Ymmärtääkseen parisuhdeväkivaltaa tulee

ymmärtää myös väkivallan dynamiikka kokonaisvaltaisena ja kehittyvänä ilmiönä. Väkivaltainen suhde ei aina ala väkivaltaisesti ja usein väkivalta hiipii parisuhteeseen pikkuhiljaa voimistuen ajan saatossa väkivallan tapahtuessa usein kodeissa tai muilla yksityisillä paikoilla (Naisten Linja 2026). Läheinen ihminen väkivallan tekijänä muuttaa väkivaltatilanteen luonnetta perustavanlaatuisesti ja usein syitä tapahtuneelle etsitään itsestään väkivaltaisen kumppanin sijasta. Parisuhdeväkivalta voidaan ymmärtää myös kulttuurisesta rakentuvana ilmiönä, jossa esimerkiksi vallitsevat käsitykset rakkaudesta ja heteroseksuaalisen parisuhteen hegemoninen asema vaikuttavat väkivallan dynamiikan rakentumiseen. Rakkauden vuoksi monet väkivaltaa kokeneet naiset yrittävät sitkeästi pitää yllä parisuhteita, sillä heterodyninperheestä poikkeavien elämisen mallien ajatellaan tarkoittavan epäonnistumista. (Harjunen 2010, 246–247)

2.3 Parisuhdeväkivalta Suomessa

Suomessa naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta on yleistä ja vahvasti sukupuolistunutta. Vuonna 2024 pari- ja lähisuhdeväkivaltaan syylliseksi epäillyistä 75 % oli miehiä ja täysi-ikäisistä uhreista naisia oli 74 %. Täysi-ikäisillä uhreilla pari- ja lähisuhdeväkivallasta 46 % oli nykyisen avio- tai avopuolison tekemää, josta naisten osuus oli 49 % ja miehillä 38 %. Miehillä muun kuin entisen tai nykyisen puolison tekemien tekojen osuus oli naisia suurempi. (Tilastokeskus: Rikos- ja pakkokeinotilasto 2025) Parisuhdeväkivallan mittaaminen on haastavaa, sillä aiheen arkaluontoisuuden ja uhrien usein kokeman häpeän ja pelon vuoksi viranomaisten tietoon päätyy vain pieni osa koko ilmiöstä (Attila, Keski-Petäjä, Pietiläinen, Lipasti, Saari & Haapakangas 2023).

Parisuhdeväkivallan äärimmäisenä muotona voidaan erotella henkirikokset. Parisuhdetappoja edeltää usein parisuhdeväkivalta ja avun hakeminen ja väkivallasta puhuminen on kokijalle haastava päätös. (Törölä & Raaste 2025; Kaittila 2017, 89) Vuonna 2025 Suomessa toteutetusta Henkirikoskatsauksesta selviää, että 2013–2023 välillä aikuisista naisuhreista 61 prosenttia oli joutunut puolison, seurustelukumppanin tai entisen kumppanin surmaamaksi. Tulos noudattaa sukupuolistuneen väkivallan trendiä Euroopan laajuisesti muodostaen siitä mittavan tasa-arvokysymyksen myös Suomen kontekstissa. (Törölä & Raaste 2025)

Kansainvälisellä tasolla Suomi on sitoutunut noudattamaan Euroopan neuvoston yleissopimusta (ns. Istanbulin sopimusta), jonka pyrkimyksenä on ehkäistä ja torjua naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Sopimuksen täytäntöönpanosta Suomessa vastaa Sosiaali- ja terveysministeriö ja tämän alla toimiva koordinaatioelin Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunta (NAPE). Käytännön tasolla lähisuhdeväkivallan eri osapuolille tukea järjestetään hyvinvointialueilla muun muassa turvakotipalvelujen sekä auttavan puhelimen, Nollalinjan, kautta. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2025).

3 Teoreettinen tausta

3.1 Sosiaalinen konstruktionismi ja sosiaalisten representaatioiden teoria

Tässä luvussa käsittelen tutkimukseni teoreettisia lähtökohtia. Lähestyn tekijyyden representaatiota uutisoinnissa sosiaalisen konstruktionismin teorian kautta, jossa ydinajatuksena on todellisuuden sosiaalinen rakentuminen. Laveasti määritellen sosiaalisen konstruktionismin teoriaa voidaan luonnehtia lähestymistavaksi, joka haastaa itsestään selvinä pidettyjä, usein myös tutkijoiden toistamia tai oletettavia totuuksia ja todellisuuden ilmenemismuotoja. Tästä näkökulmasta huomio kohdistuu sosiaalisen yhteistoiminnan prosesseihin, joissa tuotetaan todellisuudesta ja sen tulkinnoista tietynlaisia. (Niska, Venäläinen, Olakivi & Canada 2024) Sosiaalinen konstruktionismi on yleisesti käytetty teoria, kun tutkimuksessa on kiinnostuttu erilaisista merkityksenannoista osana yhteiskunnan rakentumista. Sosiaalinen konstruktionismi teoriana voi luonnehtia omanlaisenaan kattoteoriana sisältäen jopa keskenään eriäviä painotuksia ja näkökulmia.

Tässä tutkielmassa tarkastelen väkivallan tekijyyttä sosiaalisten representaatioiden teorian kautta, joka voidaan nähdä yhtenä sosiaalisen konstruktionismin suuntauksista. Sosiaalisten representaatioiden teoria tarkastelee jaettua arkitietoa, erilaisten käsitysten välisiä suhteita ja tiedon muodostumisen vaiheita. Teorian oppi-isän, Serge Moscovicin, yleisimmän siteeratun määritelmän mukaan sosiaalisilla representaatioilla tarkoitetaan joukkoa arvoja, ajatuksia, mielikuvia ja käytäntöjä, joilla on kahdenlaisia tehtäviä. Ensinnäkin ne luovat järjestystä, mikä tekee yksilölle mahdolliseksi orientoitumisen materiaalisessa ja sosiaalisessa maailmassa sekä tämän maailman hallitsemisen. Toiseksi ne mahdollistavat yhteisön jäsenten keskinäisen kommunikation. (Moscovici 1973, xiii, ks. Sakki, Mäkinieniemi, Hakoköngäs & Pirttilä-Backman 2014, 318) Teorian ydinajatuksena kiteytyy tiedon rakentuminen sosiaalisessa vuorovaikutuksessa, joka on sidoksissa ympäröivään kulttuuriin ja ryhmän – vaikkapa perheen, työyhteisön tai kansakunnan – historiaan. (Niska ym. 2024)

Sosiaalisten representaatioiden muodostumista voidaan luonnehtia yhteisölliseksi prosessiksi, jonka perimmäisenä tarkoituksena on tehdä vieraasta tuttua. Tätä luonnehtii ankkuroinnin, objektivoinnin ja naturalisoinnin prosessit. Ankkuroinnilla viitataan prosessiin, jossa vieraat tai vaikeasti ymmärrettävät ilmiöt tehdään merkityksellisiksi liittämällä ne jo olemassa oleviin kulttuuri käsityksiimme. Objektivoinnissa taas abstraktit ilmiöt muuttuvat konkreettisiksi esimerkiksi henkilöihin, mielikuviiin tai symbolisiin esityksiin kiinnittymällä. Naturalisoinnin kautta nämä representaatiot voivat vähitellen ottaa paikan vakiintuneina yhteiskunnan osina osana itsestään selvänä pidettyjä käsityksiä ympäröivästä sosiaalisesta todellisuudesta. (Sakki ym. 2014, 318) Tämän logiikan kautta tarkasteltuna uutisoinnin voi

nähdä ankkuroimassa väkivaltaa jo olemassa oleviin kulttuurisiin käsityksiin esimerkiksi kuvaamalla tekoa mustasukkaisuuden, päihteiden käytön tai parisuhdeongelmien kautta.

Tämän tutkimuksen menetelmän kannalta keskeiseksi muodostuu myös sosiaalisten representaatioiden kolme ilmenemistasoa, joita nimitetään ontogeneesiksi, sosiogeneesiksi ja mikrogeneesiksi. Käsitteet eroavat toisistaan tarkastelun tason kautta ontogeneesin määrittäessä yksilötasoa koskeviin havaintoihin (lomakeaineisto ja yksilöhaastattelut), mikrogeneesin viitatessa puolestaan representaatioiden vuorovaikutukselliseen tasoon (erilaiset keskustelut ja fokusryhmähaastattelut) ja sosiogeneesin viitatessa tarkasteluun, miten sosiaalisia representaatioita muodostetaan ja välitetään yhteiskunnallisella tasolla (sanomalehdet, internet, televisio). (Sakki ym. 2014, 323) Tämän tutkielman kannalta keskeisimmäksi ilmenemistasoksi muodostuu erityisesti sosiogeneettinen tarkastelutapa, sillä tutkimuksen kohteena ovat uutismediassa rakentuvat representaatiot väkivallan tekijästä.

3.2 Merkitysten rakentuminen mediassa

Median rooli merkitysten rakentajana konkretisoituu ensisijaisesti sen yhteiskunnallisen aseman kautta merkittävänä tiedonvälittäjänä. Uutismedian rooli uutisisältöjen tuottajana on kiistaton, mutta digitalisaation ja alustojen myötä se voi entistä vähemmän vaikuttaa siihen, esimerkiksi missä ja miten kuluttaja uutisen kohtaa. Sisältöjen kulutus myös eriytyy ja yhä enemmän kulutetaan niitä sisältöjä, joiden koetaan tukevan omaa asemaa tai identiteettiä, ja verkkoalustojen käyttämät algoritmit vahvistavat näitä valintoja. (Pöyhtäri & Lehtisaari 2024, 134–135) Digitalisaation myötä korostuu median rooli keskeisenä arkisen elinympäristömme osana, jossa representaatiot osallistuvat aktiivisesti siihen, kuinka tuon ympäristön hahmotamme. Mediatutkimuksessa representaatioon liittyy myös keskeisesti ajatus esitysten välittyneisyydestä, joissa nojataan erilaisiin normeihin ja esityskonventioihin. Television, elokuvien tai lehtimainosten kaltaiset mediat näyttävät ja välittävät erilaisia (mieli)kuvia, mutta myös rakentavat niitä esimerkiksi kameratyön, rajausten ja editoinnin avulla. (Paasonen 2010, 41).

Rikosuutisoinnissa ja tarkemmin oman tutkielmani kontekstissa, henkirikosuutisoinnissa, sukupuoleen ja väkivaltaan liitetyt merkitykset rakentuvat pääasiallisesti kielellisten valintojen kautta. Suuren osan väestöstä saavuttavan valtamedian luomat representaatiot jäsentävät ja tekevät ymmärrettäväksi myös naisiin kohdistuvan väkivaltaa ja siihen liittyviä tekijöitä. Uutistekstit eivät ole neutraaleja tyhjiössä syntyneitä kuvauksia todellisuudesta, vaan ne voidaan nähdä rakentumassa kulttuurisessa ja yhteiskunnallisessa kontekstissa. Sama pätee myös tutkijaan, jonka valinnat ja tulkinnat esimerkiksi henkirikosuutisointia tarkastellessa, ovat aina riippuvaisia omasta näkökulmasta aiheeseen. (Venäläinen 2013, 25)

4 Tutkimusasetelma

4.1 Tutkielman tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän kandidaatintutkielman tavoitteena on tuottaa laaja-alaisempaa ymmärrystä naisiin kohdistuvasta väkivallasta tarkastelemalla, millaisia representaatioita miespuolisista väkivallantekijöistä tuotetaan henkirikosuutisoinnissa parisuhdeväkivallan kontekstissa. Tarkastelun painopisteen kohdistuessa väkivallantekijään tutkielma pyrkii tekemään näkyväksi niitä tapoja, joilla uutisointi rakentaa käsityksiä parisuhdeväkivallasta, väkivallan tekijyydestä sekä ilmiön yhteiskunnallisesta selittämisestä. Naisiin kohdistuvan väkivallan ollessa yksi suurimmista sukupuolten tasa-arvon toteutumisen esteistä (Riski 2009), voidaan miespuolisen väkivallantekijän representaatioiden tarkastelua pitää niin yhteiskunnallisesti merkityksellisenä, että tarpeellisenä.

Tutkimuskysymykseni on:

- 1) Millaisia representaatioita miespuolisesta väkivallan tekijästä tuotetaan rikosuutisoinnissa uhrin ollessa nainen?

4.2 Aineisto

Tutkielman aineisto koostuu kymmenestä (n=10) Ylen henkirikosuutisartikkelista. Aineiston keräämisessä on hyödynnetty Ylen verkkouutisarkiston hakutyökalua, jonka avulla haku on rajattu koskemaan vuosina 2020–2026 julkaistuja uutisartikkeleita. Rajauksella on pyritty varmistamaan aineiston tuoreus mahdollisimman ajankohtaisten tulosten saamiseksi. Tarkastellut henkirikokset sijoittuvat vuosille 2020–2025. Aineiston etsinnässä käytettyjä hakusanoja olivat: ”rikos”, ”väkivalta”, ”nainen”, ”oikeudenkäynti”, ”henkirikos”, ”mies” ja ”tuomio”. Haku on rajattu suomenkielisiin uutisiin koskemaan kaikkien toimittajien kirjoittamia julkaisuja.

Aineiston rajauksessa ensimmäisenä sisäänottokriteerinä oli, että rikoksen tekijä oli mies ja uhri nainen. Toisena keskeisenä kriteerinä oli, että tekijä oli uhrin nykyinen tai entinen kumppani, ja että molemmat osapuolet olivat täysi-ikäisiä. Aineiston etsinnässä hyödynnettiin uutisten otsikoissa ja ingresseissä esiintyviä sukupuolistuneita ilmauksia kuten ”mies”, ”nainen” tai heterosuhteen muotoa indikoivat ilmaisut kuten ”mies murhasi vaimonsa”. Parisuhdeväkivallan kontekstissa tapahtuvia henkirikosuutisia oli helppo löytää ensinnäkin tapahtumien yleisyyden, että rikosoikeudellisten prosessien hitauden vuoksi. Tämä näkyi suhteellisen tuoreiden uutisten runsaana saatavuutena, vaikka itse henkirikos olisi tapahtunut jo vuosia aiemmin. Lisäksi miesten toisiin miehiin ja naisten toisiin naisiin kohdistamasta väkivallasta kerrottaessa ei sukupuoli ole yleensä otsikoita kantavassa roolissa (Venäläinen 2013, 32).

Mahdollisimman yhtenäisen aineiston varmistamiseksi aineiston valinnassa huomioitiin myös tapausten rikosoikeudellisen prosessin vaihe. Näin ollen aineistoon on valittu vain sellaisia uutisartikkeleita, jotka käsittelevät tapauksia, joissa tekijä on tuomittu syylliseksi tappoon, murhaan tai surmaan. Ulossulkukriteereinä toimivat uutisotsikot, joissa esiintyvät sanat ”tutkitaan”, ”poliisi tutkii”, ”poliisi epäilee” tai ”epäilty”. Rajauksella pyrittiin varmistamaan, että analyysi kohdistuu uutisointiin, jossa tekijyyttä ei enää rakenneta epäilyn vaan syyllisyyden pohjalta. Aineiston ulkopuolelle on myös rajattu tapaukset, joissa tekijä on todettu syyntakeettomaksi tai alentuneesti syyntakeettomaksi. Aineistossa keskityn tarkastelemaan kuvailtua väkivaltaa sekä siihen liitetyn väkivallan tekijän representaatioita ainoastaan uutisissa kirjoitetun tekstin kautta, eivätkä uutisissa esiintyneet kuvat ole osana analyysia.

Aineistotyyppinä Ylen rikosuutisartikkelit muodostavat tutkielman kannalta helposti saavutettavan uutismedian, jonka tyyli uutisoida on objektiivisuuteen pyrkivä ja sävyltään neutraali. Aineisto on julkisesti saatavilla ja uutisartikkeleihin on vapaa pääsy niin tietokoneella kuin mobiililaitteillakin. Digitaalisen median ja sosiaalisen median alustojen myötä uutisoinnista on tullut aiempaa nopeammin ja laajemmin saavutettavaa, kun mediaorganisaatiot tavoittelevat yleisöjä myös ihmisten arkisissa verkkoympäristöissä kuten esimerkiksi Instagramissa. Uutisointi ikään kuin toimii samassa elinympäristössä yleisönsä kanssa mikä on osaltaan muuttanut yksilöiden ja toimittajien välistä suhdetta intiimimmäksi sekä kysymys korostuu miten ja kenen tarpeisiin journalismia tuotetaan. Samanaikaisesti sosiaaliset, taloudelliset ja mediaverkostot integroituvat internetissä toisiinsa minkä seurauksena toimittajat ovat menettäneet perinteistä autonomiaansa. Tämä vaikuttaa minkälaisia uutisia tuotetaan ja millaisin retorisiin valintoihin. Tutkimuksen kannalta on tärkeää siis huomata, että mediateknologiat eivät ole vain kommunikaatiovälineitä vaan myös elinympäristöjä ja sosiaalisen todellisuuden kasvualustoja. (Ruotsalainen 2016, 231–232) Tämä vaikuttaa minkälaisia uutisia tuotetaan ja millaisin retorisiin valintoihin.

Tutkielmassa sovelletaan hyvän tieteellisen käytännön perusperiaatteita, joita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 11) Tutkielman aineiston koostuessa Ylen uutisartikkeleista, on aineisto julkista minkä käyttöön ei tarvita erityisiä lupia tai anonymisointiin liittyvää eettistä selontekoa. Julkisen aineiston käytöstä huolimatta, kyse on henkirikosuutisoinnista mikä on aiheena sensitiivinen ja raskas. Tämä vaatii tutkijalta kunnioittavaa tutkimusotetta sekä oman position jatkuvaa tiedostamista.

4.3 Menetelmät

Menetelmänä tässä tutkimuksessa toimii teorialähtöinen laadullinen sisällönanalyysi, jossa analyysin työtapana on koodaus. Laadullinen tutkimus on moninaista ja omaa pitkän historian sisältäen erilaisia tutkimusperinteitä ja tutkimuksellisia näkökulmia. Kaiken kattavaa määritelmää on näin ollen mahdotonta muodostaa. Nojaan omassa ymmärryksessäni pääasiallisesti Tuomen ja Sarajärven kirjoittamaan teokseen ”Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi” (2013), jota olen käyttänyt tutkielman metodologisena oppaana sisällöllisesti johdonmukaisen tutkimuksen tuottamiseksi.

Laadullinen tutkimus on ihmistieteellistä tutkimusta, jossa kiinnostus kohdistuu ihmisen luomaan merkitystodellisuuteen (Tuomi & Sarajärvi 2013). Konstruktiivisen lähestymistavan keskiössä on oletusarvo siitä, miten sosiaalinen todellisuus muodostuu ihmismielen tuotoksena erilaisten tulkintojen ja merkityksenantojen kautta. Luonto sinänsä on tutkimuskohteena aina olemassa ihmisestä riippumatta, mutta yhteiskunnalliset käytännöt tutkimuskohteena ovat olemassa vain ihmisen kautta. Käytännöt ovat aina toimijoille tarkoituksellisia ja merkityksellisiä, ja ne voidaan käsittää vain niiden merkitysten kautta. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 31–32) Laadullisen tutkimuksen keskeisenä tarkoituksena on tehdä tutkittava ilmiö mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ymmärrettäväksi.

Yhtenä yleisimmistä laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmistä on sisällönanalyysi. Sisällönanalyysia voi käyttää niin kirjoitettujen tekstien, haastattelujen, nauhoitetun puheen kuin tekstiä, ääntä ja kuvaa sisältävien aineistojen analyysiin. Analyysissä keskitytään siihen, mistä asioista, aiheista ja teemoista aineisto kertoo: mistä haastateltavat puhuvat, mitä asioita mediatekstissä käsitellään, mitä valokuva esittää ja niin edelleen. (Kallinen & Kinnunen 2021) Tutkimuksen aineisto kuvaa tutkittavaa ilmiötä ja analyysin tarkoitus on luoda sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä, joka perustuu loogiseen päättelyyn ja tulkintaan eri työvaiheiden tuloksena (Tuomi & Sarajärvi 2013).

Sisällönanalyysi voidaan toteuttaa aineistolähtöisesti eli induktiivisesti ja teorialähtöisesti eli deduktiivisesti. Menetelmän päävaiheet ovat valmistelu-, analysointi- ja raportointivaihe. (Elo, Kajula, Tohmola, Kääriäinen 2022, 217). Sisällönanalyysin erilaisia toimintatapoja on eroteltavissa kolmeen pääluokkaan: aineistolähtöinen, teorialähtöinen ja teoriaohjaava sisällönanalyysi. Tässä tutkielmassa analyysitapana on teoriaohjaava sisällönanalyysi. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä aineistoa ei suhteuteta osaksi valmiita kategorioita, vaan tutkijan ajatteluprosessissa vaihtelevat aineistolähtöisyys ja valmiit mallit, joita pyritään yhdistelemään toisiinsa. Teoria toimii yhtenä keskeisenä ajattelun jäsentäjänä kuitenkin määrittämättä analyysin kokonaisuutta. Koska suoraa pohjautumista teoriaan ei ole on teorian ja aikaisemman tiedon on tarkoitus ohjata tai auttaa analyysia. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 96–97) Tässä tutkielmassa teoriaohjaava sisällönanalyysi toimii apuna tutkimusaineiston tiivistämisessä sekä tekijyyden representaatioiden jäsentämisessä. Analyysin avulla tarkastellaan, millä tavoin

miespuolinen väkivallantekijä rakentuu Ylen rikosuutisartikkeleissa sekä millaisia merkityksiä, kuvauksia ja määrittelyjä tekijään liitetään. Teoriaohjaava sisällönanalyysi mahdollistaa aineistosta nousevien havaintojen tarkastelun samalla, kun analyysia ohjaavat sosiaalisten representaatioiden teoria.

Aineistoa lähdettiin työstämään tutkielman teoreettismetodologisesta näkökulmasta moninkertaisella läpilukemisen kautta. Tämä tarkoittaa, että uutisartikkeleista lähdettiin etsimään ainoastaan tekijän representaatiota rakentavia ilmauksia ja esimerkiksi rikosprosessia kuvaavia osuuksia ei ole huomioitu luennassa. Tämän jälkeen aloitettiin koodaamaan aineistosta nousseet tekijän representaatiota rakentavat tekijät. Aineiston uutisartikkeleille annettiin numeraaliset koodit 1–10 ja uutisissa esiintyville ilmauksille tekijästä värilliset koodit. Aineisto löytyy numeroituna tutkielman lopusta. Tämän jälkeen siirryttiin seuraavaan työvaiheeseen eli luokitteluun, jolla pyrittiin järjestämään aineistosta löytyneitä ilmauksia hallittavampaan muotoon. Aineistossa esiintyville ilmauksille määriteltiin luokat ja laskettiin, montako kertaa kukin luokka esiintyy aineistossa uutisartikkeli kerrallaan. Ilmaisujen esiintymispaikka tekstissä eriteltiin myös koskemaan joko tekstiä (x), otsikkoa (xo), ingressiä (xi), väliotsikkoa (xvo), kuvatekstiä (xkt) tai näitä kaikkia yhtäaikaaisesti (ks. Taulukko 2).

Taulukko 1 Esimerkki käytetystä koodausrungosta

Tapaus	Mies	Muu sukupuoleen liittyvä ilmaisu
3	xo (1), x (1)	"jyväskyläläismies" x (1)
1	xo (1), xi (1), x (6), xkt (1)	"aviomies" x (1)

Tällä pyrittiin selvittämään kunkin ilmaisun merkityksellisyyttä tekijän representaation muodostumiselle. Koodattuja luokkia löydettiin yhteensä kaksitoista, jotka yhdistettiin neljäksi suuremmaksi kategoriaksi.

Seuraavassa luvussa käsittelemme tutkimukselleni keskeisiä tuloksia aineiston analyysin kautta. Aloitan luvun esittelemällä yleisesti aineiston tapauksia, tekijän ja uhrin välistä suhdetta eri tapauksissa ja väkivallan tekoihin liittyneitä motiiveja. Tämän jälkeen siirryn tarkastelemaan aineistosta muodostettuja kategorioita analysoiden niitä sosiaalisten representaatioiden teoriaa apuna hyödyntäen. Viimeisessä luvussa pohdin vielä tutkimusprosessia ja mitä ajatuksia se herätti esimerkiksi tulevaisuuden tutkimustarpeen valossa.

5 Analyysiluku

Tässä luvussa esittelen aineiston analyysin tuloksia. Tutkielman aineisto koostuu kymmenestä (n=10) henkirikosuutisesta, jotka käsittelevät miehen tekemää naisen tappoa, murhaa tai surmaa parisuhdeväkivallan kontekstissa. Aineiston luokittelun tuloksena henkirikoksen tekijää representoivia luokkia on muodostettu neljä: tekijä aktiivisena toimijana, tekijä yksilönä, tekijä miehenä ja tekijä vallankäyttäjänä. Analyysissä aineistoon viitattaessa puhutaan tapauksista numeeristen koodien avulla. Tutkielman menetelmän ollessa teoriaohjaava sisällönanalyysi sosiaalisten representaatioiden teoria toimii analyysissä tulkintoihin osallistuvana taustavaikuttajana.

5.1 Tapauksista yleisesti

Aineiston kaikki henkirikokset sijoittuvat parisuhdeväkivallan kontekstiin ja jokaisessa tapauksessa tekijä ja uhri olivat avioliitossa, avioliitossa tai seurustelusuhhteessa keskenään joko teon hetkellä tai tekoa edeltävästi (ks. Taulukko 2). Tapauksista neljässä oli historiaa fyysisestä väkivallasta ja kahdessa tekijällä ja uhrilla oli yhteinen lapsi.

Taulukko 2 Tekijän ja uhrin välinen suhde tapauksittain

Tekijän ja uhrin välinen suhde	Tapausten määrä	Tapaus
Avioliitossa	3	1, 2, 3
Avoliitossa	1	4
Parisuhteessa	3	8, 9, 10
Eronneet (avioliitto)	2	5, 7
Eronneet (parisuhde)	1	6
Yhteensä	10	

Tapauksissa henkirikoksille suoria motiiveja on nimetty olleen mustasukkaisuus, ero ja kunniaan liittyvä motiivi (ks. Taulukko 3). Kaikissa tapauksissa motiivia ei kuitenkaan tuotu uutisoinnissa suoraan esille. Tapauksissa missä motiivia ei ollut erikseen eritelty voi motiivin argumentoida tulleen esille epäsuorasti tekijän aiemman rikostaustan kertomisella sekä aiempänä väkivaltaisuutena uhria kohtaan.

Taulukko 3 Aineiston henkirikosten epäilty motiivit

Henkirikoksen epäilty motiivi	Ilmaisutapa	Tapaus
Mustasukkaisuus	Suora	2, 4, 6, 8, 10
Ero	Suora	4, 10
Aiempi rikostausta	Epäsuora	3, 5, 8
Aiempi väkivaltaisuus uhria kohtaan	Epäsuora	1, 2, 3, 7, 8, 9
Kunniaan liittyvät motiivit	Suora	10

5.2 Tekijä aktiivisena toimijana

Ensimmäisenä kategoriana käsittelen tekijää aktiivisena väkivallan toimijana. Tekijän aktiivinen toimijuus tuli esille kaikissa uutisartikkeleissa vaihtelevin korostuksin. Uutisoinnissa käytettiin runsaasti aktiivimuotoisia ilmauksia, kuten ”mies tappoi”, ”mies puukotti” tai nimeämällä tekijä esimerkiksi tapauksen 1 tavoin: ”Hämäläinen tappoi”. Aktiivimuotoiset ilmaisut rakentavat tekijästä representaatiota tietoisena yhteiskunnan toimijana, jolloin väkivalta näyttäytyy uutisoinnissa passiivisoinnin sijaan yksilön aktiivisesti toteuttamana tekona. Tekijä esitetään aktiivisena toimijana myös lähes kaikkien aineiston uutisten otsikoissa.

Sosiaalisten representaatioiden näkökulmasta kielelliset valinnat eivät ainoastaan kuvaa tapahtumia neutraalisti, vaan myös tuottavat ja merkityksellistävät ymmärrystä väkivallan tekijyydestä. Se, että tekijän toimijuutta korostetaan uutisissa rakentaa tekijän representaatiota toimintaan kykenevästä subjektista, eikä ”hallitsemattomana luonnonvoimana”. Tämän kaltainen representaatio liittyy väkivallan vahvasti yksittäiseen tekijään eikä osaksi ulkoisia olosuhteita. Aineistoesimerkkeinä nostan tapaukset 1 ja 5, joissa toimijuus esitetään vahvasti aktiivisena ja väkivaltaista tekoa kuvataan yksityiskohtaisesti.

Tapaus 1:

”Mies uhkasi uhriaan ampumisella, pahoinpiteli häntä lyömällä ja potkimalla ja lopulta ampui hänet lähietäisyydeltä.” Yle, 25.3.2026

Tapaus 5:

”Mies löi naista, kuristi pitkäkestoisesti ja lopuksi raiskasi tämän. Nainen sai vakavan aivovamman ja kuoli sairaalassa päiviä myöhemmin. Yle, 9.4.2026

Tutkielmaa ohjaavaan teoriaan peilaten havainnot voidaan nähdä tuottamassa representaatioita ja mielikuvia niin tekijästä kuin tekijän tuottamasta väkivallasta. Sosiaalisen representaation muodostumisen prosesseista korostuvat erityisesti ankkurointi ja objektivointi. Uutisointi ankkuroidaan kulttuurisesti tunnistettavaan väkivaltaisen toiminnan malliin, jossa väkivalta ymmärretään tietoisina, toista vahingoittavina tekoina. Objektivointi taas ilmenee väkivallan yksityiskohtaisten kuvausten kautta, joiden avulla väkivallan kaltainen abstrakti ilmiö muuttuu erilaisten tekojen ja tapahtumien ketjuksi. Näiden mielikuvien voi argumentoida muokkaavan ja rakentavan sosiaalista todellisuutta väkivallan ymmärryksessä. Painopiste näyttäytyy keskeisenä tekijässä väkivallan tuottajana eikä väkivalta vain ”tapahdu” vaan se on jonkun tietyn väkivaltaisen ihmisen toiminnan lopputulos.

5.3 Tekijä yksilönä

Tekijän yksilöllistä representaatiota rakennettiin aineistossa vaihtelevasti. Tekijää yksilöidään mediassa tekijän henkilökohtaisten ominaisuuksien kautta. Koodauksen aikana eriteltyjä yksilön ominaisuuksia uutisissa olivat tekijän ikä, ammatti, nimi ja tausta. Merkityksellisimpänä tekijän yksilöivänä representaationa korostettiin nimeä.

Taulukko 3 Tekijän henkilökohtaiset ominaisuudet

Tekijän ominaisuudet	Määrä	Tapaus
Nimi	66	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9
Ammatti	8	2, (10)
Ikä	14	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Etnisyys	5	1, 2, 7, 8,

Tekijään viitattiin nimellisesti eniten tapauksissa 1, 8 ja 9. Ammatti tuotiin esille tapauksissa 2 (n=6) ja välillisesti tapauksessa 10. Olen sisällyttänyt tapauksen 10 tekijää yksilöivän ilmauksen alle ammatin kautta, koska uutisessa lukijaa ohjataan ajattelemaan tekijää Wolt kuljetusfirman työntekijänä: ”Mies odotti asunnon parkkipaikalla Wolt-takissa” ja ”Mies odotti naista autossa tämän asunnon parkkipaikalla pukeutuneena Wolt-ruoankuljetusyrityksen takkiin” ilmauksien kautta. Tekijän ikä on mainittu kaikissa uutisissa. Tekijöiden taustoilla taas tarkoitan ilmiä tuotuja tekijöiden etnisyyttä ja asumistaustaa kuvaavia tekijöitä, joita ilmeni uutisissa sanoilla ”Helsinkiläinen” (tapaus 2), ”Kuopiolainen” (tapaus 1), ”Helsinkiläismies” (tapaus 7), ”Romani” (tapaus 8) ja välillisesti tapauksessa 10, jossa lause ”Syyttäjän mukaan mies oli käymässä kotimaassaan Irakissa ja palasi takaisin Suomeen naisen tietämättä” kertoo lukijalle, että kyseessä oleva tekijä ei ole suomalaistaustainen.

Tekijän henkilökohtaisten ominaisuuksien esille nostaminen uutisoinnissa rakentaa representaatiota tekijästä yksilöllisenä henkilönä pelkän rikoksentekijän sijaan. Nimen runsas toistaminen voidaan nähdä yksilöllistämässä rikosta ensisijaisesti henkilökohtaistamalla sitä. Väkivaltaisen tekijyyden määrittely

voidaan nähdä siirtyvän abstraktilta väkivallan tapahtumisen tasolta yksilötasolle liitettäväksi väkivaltaiseksi identiteetin osaksi. Lisäksi tekijän nimen toistaminen vahvistaa tekijän tunnistettavuutta, mikä puolestaan ohjaa lukijaa ajattelemaan, että uutisoinnissa tekijää ei yritetä suojella väkivallan vastuulta. Aineistossa nimi korostui etenkin luonteeltaan väkivaltaa kuvailemista raaimmissa uutisissa, tapauksissa 1, 8 ja 9. Näistä uutisista kahdelle oli myös annettu tapausta ja tekijää yksilöivät nimet: ”Hämeenkadun ampuja” ja ”Parvekesurmaaja”. Näille uutisille yhteistä oli myös tekijän aiempi väkivaltainen tausta uhria kohtaan sekä lukuisat todistajat väkivallanteoille etenkin tapauksissa 8 ja 9. Sosiaalisten representaatioiden teorian näkökulmasta voi nimeämisen tulkita keinoksi ankkuroida tekijä osaksi sosiaalista todellisuutta tavalla, jossa väkivalta näyttäytyy yksittäisten ihmisten toteuttamisen kautta eikä niinkään yhteiskunnallisen ongelman kontekstissa.

Sosiaalisen aseman esiin tuominen ammatin kautta tai toisaalta sen esiin tuomattomuus rakentaa tekijästä kuvaa työssäkävynä (tai työssä käymättömänä) yhteiskunnallisena toimijana. Aineistossa esille tuodut ammattinimike ”Psykiatrin” korostaminen tapauksessa 2 ohjaa lukijaa ajattelemaan, että on olemassa omanlaisiaan ”poikkeuksellisia” ja näin ollen myös ”normaaleja” sosiaalisia asemia ja ammatteja väkivallan tekijyyteen liittyen. Tapauksessa tekijään viitataan pääasiallisesti joko nimen tai ammatin kautta, mikä ohjaa ajattelemaan väkivallan sosioekonomista jakautumista erilaisten ryhmien välillä. Lisäksi tapauksen 10 Wolt-takin korostaminen luo lukijalle mielikuvan tekijästä, mikä tekee tekijästä niin tunnistettavan kuin kuviteltavan.

Aineistosta erittelemieni asumistaustaan ja etnisyyteen liittyvät ilmaukset osallistuvat tekijän representaation rakentamiseen ja merkitykselliseksi tekemiseen. Tekijöiden kuvaaminen asuinpaikkakunnan tai etnisen taustan kautta osallistuu tekijän representaation rakentamiseen ja merkitykselliseksi tekemiseen. Sosiaalisten representaatioiden teorian näkökulmasta tällaiset ilmaukset voidaan nähdä ankkurointina, jossa tekijä liitetään lukijalle jo valmiiksi tunnistettaviin sosiaalisiin kategorioihin. Esimerkiksi tapauksessa 8: ”Sekä tuomittu että uhri olivat romaneja” on tutkielman aineistossa poikkeuksellinen eikä aineiston muissa tapauksissa erikseen mainita tekijän taustaa suomalaiseen kantaväestöön tai muuhun väestöryhmään kuuluvana. Tämä nivoutuu yhteen tekijän nimen korostamisen kanssa ja ohjaa ajattelemaan mitä merkityksiä nimen esille tuomattomuus tuottaa. Kahdessa tapauksista (10 ja 6) kerrotaan, että ”Yle ei julkaise tuomitun nimeä uhrin omaisten suojelemiseksi”. Suomessa laajasti keskustelun alla olleen rasismien takia nimen julkaisematta jättäminen voi rakentaa lukijalle mielikuvaa siitä, että tekijä on ulkomaalaistaustainen.

5.4 Tekijä miehenä

Ehkäpä vahvimpana kategoriana aineistosta erottui tekijän representoiminen miehenä. Tekijästä puhuttiin miehenä aineistossa yhteensä 84 kertaa mikä oli aineiston luokitteluvaiheessa muista vahvasti

erottuva kategoria. Aineiston otsikoissa kahdeksassa (n=8) esiintyi tekijän asemoiminen miehenä pois lukien tapaukset 10 ja 2. Tämä tulos on linjassa väkivallasta sukupuolistuneena ilmiönä, jossa väkivallan tekijyys ymmärretään vahvasti mieheyteen liittyvänä. Tekijän kuvaaminen miehenä rakentaa sukupuolta keskeisenä osana tekijän identiteettiä. Tämän kaltaisen sukupuolen korostamisen voi argumentoida luovan sosiaalista todellisuutta, jossa mieheyden voi nähdä määrittävän väkivallan tekijyyttä.

Sosiaalisten representaatioiden teorian näkökulmasta tämän kaltaisen ankkuroinnin voi nähdä soveltuvan jo olevaan käsitykseen miehestä väkivallan tekijänä. Sukupuolen painottaminen ankkuroidaan osaksi naisiin kohdistuvaa väkivaltaa niin, että mies väkivallan tekijänä näyttäytyy uutisoinnissa normaalina väkivallan toimijana. Tämä korostuu erityisesti otsikoinnissa, jossa tekijä määritellään pääasiallisesti sukupuolen kautta.

Tapaus 6: *”Mies iski entistä vaimoaan seitsemän kertaa veitsillä lasten nukkuessa – tuomittiin yli 10 vuodeksi vankilaan taposta”* Yle, 28.8.2024

Tapaus 4: *”Mies surmasi naisen Kainuun opistolla, pakeni autolla ja ajoi kolarin – käräjäoikeus tuomitsi yli 10 vuoden vankeuteen”* Yle, 25.4.2025

Naturalisoinnin näkökulmasta väkivallan sukupuolistumisen voi argumentoida ottaneen paikan miltei itsestään selvänä käsityksenä väkivallan tekijyydestä erityisesti parisuhdeväkivallankontekstissa. Vaikka sukupuolta ei miehenä suoranaisesti ilmoitettaisiinkaan, otsikko voi ohjata heteronormatiivisen parisuhde- ja perhemuodon nojalta ajattelemaan tekijän olevan mies. Näin on nähtävissä esimerkiksi tapauksessa 10.

Tapaus 10: *”Perheenäiti katosi kauppareissulla ja löytyi autostaan julmasti tapettuna – puolisolle elinkautinen vankeusrangaistus”* Yle, 10.6.2024

Tämän kaltaisen logiikan voi argumentoida omaavan hyödyllisiä, että haitallisia puolia parisuhdeväkivallan ymmärrykselle. Toisaalta sukupuolen esille nostaminen parisuhdeväkivallan sukupuolistuneen luonteen näkyväksi, minkä voi nähdä hyödyllisenä sukupuolistuneiden valta-asemien murtamisen näkökulmasta. Samalla miessukupuolen representoiminen väkivaltaisena sukupuolena voi kaventaa käsitystä väkivallan tekijyydestä esimerkiksi naisten miehiin kohdistamassa väkivallassa.

5.5 Tekijä vallankäyttäjänä

Viimeisenä kategoriana erotettiin tekijän representointi väkivaltaisena vallankäyttäjänä. Tämä korostui aineistossa tapauksissa tekijää rakentavina kontrollointiin, väkivallan pelkoon, uhkailuun että eron

jälkeiseen vallankäyttöön liittyvien kuvausten kautta. Kaikissa tapauksissa väkivalta ei näyttäytynyt vain yksittäisenä tekona vaan osana väkivallan jatkumoa joko fyysisen tai henkisen väkivallan kautta. Tämä korostui erityisesti tapauksissa, joissa uutisoinnissa tuotiin esille tekijän uhriin kohdistamaa aiempaa väkivaltaa, kontrollointia tai uhrin turvattomuuden tunteita tekijää kohtaan.

Valta merkityksellistyi aineistossa myös uhrin kuolemaa edeltävien erojen käsittelyn kautta. Tapauksissa, joissa suhde oli päättynyt tai päättymässä, uutisoinnit korostivat tekijän mustasukkaisuutta ja kontrollin tarvetta. Näissä tapauksissa ero näyttäytyi tilanteena, jota vain mies sai määrittää uhrin jäädessä voimattomaksi vaikuttaa tilanteeseen väkivallan uhan seurauksena. Tekijää representoidaan kyvyttömänä hyväksyä eroa ja näin ollen tekijän ainoana vaihtoehtona näyttäytyy turvautuminen väkivaltaan. Sosiaalisten representaatioiden näkökulmasta tämän voidaan nähdä rakentavan kuvaa tekijästä ikään kuin parisuhteen reunaehtoja määrittävänä vallankäyttäjänä. Samalla väkivalta voi nähdä merkityksellistävän keinoksi ylläpitää kontrollia suhteessa menetyksen pelkoon.

Vallankäyttö rakentui aineistossa näkyväksi myös epäsuorana pelon kautta. Tässä muille kategorioille poikkeavana uhrin representaatio osallistuu tekijän representaation rakentamiseen. Uhrista tehtävillä kuvauksilla rakennetaan representaatiota tekijästä henkilönä, jonka käyttämän väkivallan uhka on ollut läsnä jo ennen henkirikosta. Tästä aineistoesimerkkeinä toimivat tapaukset 8 ja 1.

Tapaus 8: *"Nainen oli kertonut pelkäävänsä, että Hedman tappaa hänet"* Yle 12.2.2025

Tapaus 1: *"Murha tapahtui naapuritalossa, jonne uhri oli paennut aviomiestään ilman kenkiä"* Yle 25.3.2026

Uhrin position voi nähdä rakentamassa tekijän representaatiota myös auttamisen kautta, mistä aineistoesimerkkeinä toimivat tapaukset 7 ja 9. Molemmissa tapauksissa uutisoinnissa tuotetaan representaatiota tekijästä henkilönä, jolla olisi ollut mahdollisuus auttaa uhria väkivallan jälkeen, mutta joka päätti jättää tämän ilman apua. Tämän voi nähdä vahvasti kytköksissä vallankäyttöön tekijän näyttäytyessä ikään kuin "armollisuutta" jakavana vallankäyttäjänä hänellä ollessaan mahdollisuus päättää mahdollisesti selviääkö uhri vai ei.

Tapaus 7: *"Syytteen mukaan mies iski Helsingin Maunulassa naista veitsellä ja jätti hänet kuolemaan asunnon keittokomeron lattialle."* Yle, 20.6.2023

Tapaus 9: *"Lisäksi oikeus otti huomioon miehen käyttäytymisen surmayönä. Hän ei soittanut hätäkeskukseen, vaan seurasi tilannetta parvekkeelta rauhallisen oloisena. Pelli kävi kerran katsomassa alhaalla tilannetta ja palasi sen jälkeen takaisin asuntoon."* Yle, 22.12.2023

6 Pohdinta

Tämän tutkielman tavoitteena oli tarkastella, millaisia representaatioita miespuolisista väkivallan tekijöistä tuotetaan naisiin kohdistuvaa henkirikosuutisointia käsittelevissä uutisissa. Tarkastelun painopiste kohdistui väkivallan uhrin sijasta väkivallan tekijään ja niihin kielellisiin ja sisällöllisiin valintoihin, joiden kautta representaatioita rakennettiin Ylen uutismediassa. Tutkielman tutkimuskysymys oli: millaisia representaatioita miespuolisesta vallantekijästä tuotetaan rikosuutisoinnissa uhrin ollessa nainen?

Tutkimuksen keskeisinä tuloksina voidaan erotella väkivallan tekijyyden määrittävän monen eri tekijän summana, jossa on hahmotettavissa niin yhteiskunnallisesti rakenteista kumpuavia kuin tästä irrallisena olevia määritelmiä. Tekijyyden representaatiot rakensivat tekijyyttä niin yksilönä, aktiivisena toimijana, miehenä kuin vallankäyttäjänä naisiin kohdistuvan väkivallan kentällä. Tekijä näyttäytyi aktiivisena yhteiskunnan toimijana, jota yksilöllistettiin vahvasti kuitenkin samalla liittäen sukupuolen merkittäväksi osaksi väkivallan määräytymistä. Tulokset ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä niiden syventäessä ymmärrystä naisiin kohdistuvasta väkivallasta muunakin kuin pelkästään sukupuolen sosiaalisen kategorian määrittämänä. Samalla koen tutkielman tuovan lisäarvoa siihen, miten tutkielman lukija itse ymmärtää väkivaltaa ja sen määrittelyyn osallistuvia tekijöitä.

Omana pohdintanani tutkimusprosessin tuloksena merkityksellistyi myös tarve väkivaltaisen tekijän interventioihin osana lähisuhdeväkivallan ehkäisyä. Tällä hetkellä apu lähisuhdeväkivaltaan näyttäytyi prosessissa lähinnä uhria koskettavina tekijöinä erilaisin kehotuksen hakea apua eri apukanavien listauksen kautta. Vaikka tarkoitusperät uhrin auttamisen kanavien runsaassa tarjoamisessa ovatkin hyvät, herättää se ajatuksen lähisuhdeväkivallan ehkäisyn vastuun kasautumisesta lähinnä uhrin harteille. Avun tarjoamisen näkökulmasta lähisuhdeväkivalta näyttäytyy ikään kuin maailmanlaajuisena viruksena, jonka ainoana ehkäisy toimenpiteenä voi nähdä ”henkilökohtaisen käsihygienian”. Samaa analogiaa jatkaen tällainen logiikka vaikeuttaa myös ”rokotekehitystä” eli tässä suhteessa väkivallan yhteiskunnallisten juurisyiden tunnistamista ja niihin puuttumista. Tähän puuttumisessa olisi tärkeää tehdä apukanavat näkyviksi myös tekijöille ja jopa velvoittavina. Yhteiskunnalliset toimet näyttäytyvät tässä suhteessa riittämättöminä ja väkivaltaa osiltaan normalisoivana rakenteena. Jatkotutkimuksen tarve merkityksellistyy etenkin lähisuhdeväkivallan ehkäisytoimissa ja niiden tehokkuuden oikeaoppisessa mittaamisessa. Parisuhdeväkivallan vakavimmillaan johtaessa naisen kuolemaan voidaan ilmiötä pitää merkittävänä yhteiskunnallisena ongelmana, jonka ehkäisy edellyttää nykyisten toimintamallien kriittistä tarkastelua.

7 Liitteet

Taulukko 1 Tutkielman aineisto

Koodi	Rikoksen tapahtumapaikka ja -aika	Uutisen julkaisu päivämäärä	Tekijän suhde uhuriin	Rikosnimike
Tapaus 1	Nilsinä, lokakuu 2024	25.3.2026	Aviopuoliso	Murha
Tapaus 2	Helsinki, joulukuu 2022	30.8.2024	Aviopuoliso	Murha
Tapaus 3	Jyväskylä, joulukuu 2020	27.8.2021	Avopuoliso	Murha
Tapaus 4	Mieslahti, marraskuu 2024	25.4.2025	Entinen puoliso	Tappo
Tapaus 5	Oulu, lokakuu 2025	9.4.2026	Entinen kumppani	Murha
Tapaus 6	Helsinki, marraskuu 2023	28.8.2024	Entinen puoliso	Tappo
Tapaus 7	Helsinki, marraskuu 2021	20.6.2023	Seurustelukumppani	Tappo
Tapaus 8	Tampere, syyskuu 2024	12.2.2025	Seurustelukumppani	Murha
Tapaus 9	Tampere, elokuu 2023	22.12.2023	Seurustelukumppani	Tappo
Tapaus 10	Vantaa, joulukuu 2023	10.6.2024	Aviopuoliso/Ero vireillä	Murha

Lähteet

- Attila, H., Keski-Petäjä, M., Pietiläinen, M., Lipasti, L., Saari, J. & Haapakangas, K. (2023). *Sukupuolistunut väkivalta ja lähisuhdeväkivalta Suomessa 2021: Loppuraportti*. Helsinki: Tilastokeskus.
Saatavilla: https://stat.fi/media/uploads/sukupuolistunut_vakivalta_teemasivu/sukupuolistunut_vakivalta_ja_lahisuhdevakivalta_suomessa_2021_-loppuraportti.pdf (luettu 15.5.2026).
- Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A. & Kääriäinen, M. (2022). Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede*, 34(4), 215–225.
Saatavilla: <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128987/78028> (luettu 17.5.2026).
- Euroopan parlamentti 2021. Sukupuolistunut väkivalta: määritelmä, tietoa ja EU:n toimet. Saatavilla: Euroopan parlamentti. Viitattu 10.5.2026.
- Euroopan parlamentti. (2025). Sukupuolistunut väkivalta: määritelmä, tietoa ja EU:n toimet. Saatavilla: <https://www.europarl.europa.eu/topics/fi/article/20210923STO13419/sukupuolistunut-vakivalta-maaritelma-tietoa-ja-eu-n-toimet> (luettu 28.2.2026).
- Eurostat. (2025). *4.1 women out of every million women in the EU were victims of intentional homicide by family members or intimate partners in 2023*. Eurostat News. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/edn-20251125-1> (luettu 28.02.2026)
- Harjunen, H. 2010, 'Sukupuolittuneen ruumiin muodot ja merkitykset', julkaisussa T. Saresma, L.-M. Rossi & T. Juvonen (toim.), *Käsikirja sukupuoleen*, Vastapaino, Tampere, ss. 241–243.
- Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. (2016). *Diskurssianalyysi: teorian, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.
- Juvonen, T., Rossi, L.-M. & Saresma, T. 2010, 'Kuinka sukupuolta voi tutkia?', julkaisussa T. Saresma, L.-M. Rossi & T. Juvonen (toim.), *Käsikirja sukupuoleen*, Vastapaino, Tampere, ss. 9–21.
- Kaittä, A. 2017, 'Parisuhdeväkivaltaa kokeneet naiset avun hakijoina', julkaisussa J. Niemi, H. Kainulainen & P. Honkatukia (toim.), *Sukupuolistunut väkivalta – Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*, Vastapaino, Tampere, ss. 89–104.
- Kallinen, T. & Kinnunen, T. (2021). Etnografia. Teoksessa J. Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
Saatavilla: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/> (luettu 10.5.2026).
- Keskinen, S. 2010, 'Sukupuolistunut väkivalta', julkaisussa T. Saresma, L.-M. Rossi & T. Juvonen (toim.), *Käsikirja sukupuoleen*, Vastapaino, Tampere, ss. 243-257
- Krug, E. G., Dahlberg, L. L., Mercy, J. A., Zwi, A. B. & Lozano, R. (2002). *World report on violence and health*. Geneva: World Health Organization.
<https://iris.who.int/server/api/core/bitstreams/05e81fd8-f08a-409f-85b6-4a1793446c70/content> (luettu 28.02.2026)
- Naisten Linja Suomessa ry. (2026). *Mitä lähisuhdeväkivalta on?* Saatavilla: <https://naistenlinja.fi/mita-lahisuhdevakivalta-on/> (luettu 17.5.2026).

- Niemi, J., Kainulainen, H. & Honkatukia, P. (toim.) 2017, *Sukupuolistunut väkivalta – Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*, Vastapaino, Tampere.
- Niemi, J., Kainulainen, H. & Honkatukia, P. 2017, 'Johdanto', julkaisussa J. Niemi, H. Kainulainen & P. Honkatukia (toim.), *Sukupuolistunut väkivalta – Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*, Vastapaino, Tampere, ss. 11–19. Niska, M., Venäläinen, S., Olakivi, A. & Canada, K. (2024). *Sosiaalinen konstruktioismi: miten tarkastella tulkintojen ja todellisuuden sosiaalista rakentumista*. Tampere: Vastapaino. Saatavilla: <https://doi.org/10.58181/VP9789523970458>
- Paasonen, S. (2010) Sukupuoli ja representaatio. Teoksessa: Saresma, T., Rossi, L.-M. & Juvonen, T. (toim.) *Käsikirja sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 39–49.
- Paasonen, S. 2010, 'Sukupuoli ja representaatio', julkaisussa T. Saresma, L.-M. Rossi & T. Juvonen (toim.), *Käsikirja sukupuoleen*, Vastapaino, Tampere, ss. 39–49.
- Pöyhkäri, R. & Lehtisaari, K. (2024). Digitalisaation ja alustojen vaikutus uutismedian talouteen ja toimintaan. Teoksessa E. Sirkkunen & R. Neuvonen (toim.) *Media alustojen ajassa*. Helsinki: Gaudeamus, 134–154.
- Riski, T. (2009). *Naisiin kohdistuva väkivalta ja tasa-arvopolitiikka*. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:50. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/4ab8ed78-f685-4c79-89d4-2598cea9634d/content> (luettu 17.5.2026).
- Ronkainen, S. 2017, 'Mitä väkivalta on?', julkaisussa J. Niemi, H. Kainulainen & P. Honkatukia (toim.), *Sukupuolistunut väkivalta – Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma*, Vastapaino, Tampere, ss. 19–36.
- Ruotsalainen, J. (2016). Intiimiä journalismia? Diginatiivit mediat ja journalismin mahdollinen tulevaisuus. *Media & viestintä*, 39(4), 228–253.
- Sakki, I., Mäkinen, J.-P., Hakoköngäs, E. & Pirttilä-Backman, A.-M. (2015). Miten tutkia sosiaalisia representaatioita? *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 51(4). Saatavilla: <https://journal.fi/sla/article/view/52593> (luettu 16.5.2026).
- Saresma, T., Rossi, L.-M. & Juvonen, T. (toim.) 2010, *Käsikirja sukupuoleen*, Vastapaino, Tampere.
- Shanahan, M. J. & Elder, G. H. Jr. (2002). History, agency, and the life course. Teoksessa L. J. Crockett (toim.) *Agency, Motivation, and the Life Course*. Nebraska Symposium on Motivation, Vol. 48. Lincoln, NE: University of Nebraska Press, 145–185.
- Siltala, H., Hisasue, T., Hietamäki, J., Saari, J., Laajasalo, T., October, M., Laitinen, H.-L. & Raitanen, J. (2022). *Lähisuhdeväkivalta lisää palvelujen käyttöä ja kustannuksia*. Policy Brief 2022:24. Helsinki: Valtioneuvosto. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/4518ff82-ea67-4bb6-9b44-34943dc8929f/content> (luettu 17.5.2026).
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (2026). *Lähisuhde- ja perheväkivalta*. Saatavilla: <https://stm.fi/lahisuhde-ja-perhevakivalta> (luettu 17.5.2026).
- Tilastokeskus. (2025). *Rikos- ja pakkokeinotilasto*. Saatavilla: <https://stat.fi/fi/julkaisu/cm1hhoykp7ool07vxxvii7oxt> (luettu 17.5.2026).

Törölä, M. & Raeste, A. (2025). *Henkirikoskatsaus 2025*.

Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/ecf3502a-ea66-4a47-9af6-56531e263d3b/content> (luettu 17.5.2026).

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (uudistettu laitos). Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittelyminen Suomessa*. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

Saatavilla: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf(luettu 17.5.2026).

UN Office on Drugs and Crime & UN Women. (2025). *Femicides in 2024: Global estimates of intimate partner/family member femicides*. United Nations Office on Drugs and Crime & UN Women. <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2025-11/femicides-in-2024-global-estimates-of-intimate-partner-family-member-femicides-en.pdf> (luettu 28.02.2026)

Väliverronen, E., 2012. *Median kuviteltu valta*. Teoksessa K. Karppinen & J. Matikainen (toim.), *Julkisuus ja demokratia* (s. 83–108). Tampere:

Vastapaino. <https://www.mv.helsinki.fi/home/valiverr/mediankuviteltuvalta.pdf> (luettu 28.02.2026)

Venäläinen, S. (2013). *Väkivallan sukupuoli iltapäivälehdissä*. *Media & viestintä*, 36(3–4). <https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/62266> (luettu 28.02.2026)

World Health Organization. (2025). *Violence against women prevalence estimates, 2023: Global, regional and national prevalence estimates for intimate partner violence against women and non-partner sexual violence against women*. Geneva: World Health Organization.

Saatavilla: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240098356> (luettu 15.5.2026).

Aineisto:

1. Järvenpää, V. 2025, ‘Mies murhasi Nilsiässä vaimonsa, joka pakeni ilman kenkiä naapuriin – murtautui sisään ja ampui haulikolla’, *Yle*, 25.3.2025. Saatavilla: <https://yle.fi/> (luettu 17.5.2026).

2. Hirvonen, S. & Kuusisto, A. 2024, ‘Ullanlinnan henkirikos: psykiatri tuomittiin elinkautiseen vankeuteen vaimonsa murhasta’, *Yle*, 30.8.2024. Saatavilla: <https://yle.fi/> (luettu 17.5.2026).

3. Heikkilä, E. 2021, ‘Mies tuomittiin elinkautiseen vankeusrangaistukseen Jyväskylän Pupuhuhdassa tehdystä murhasta’, *Yle*, 27.8.2021. Saatavilla: <https://yle.fi/a/3-12075470> (luettu 17.5.2026).

4. Ruonakoski, E. & Kinnunen, V. 2025, ‘Mies surmasi naisen Kainuun opistolla, pakeni autolla ja ajoi kolarin – käräjäoikeus tuomitsi yli 10 vuoden vankeuteen’, *Yle*, 25.4.2025. Saatavilla: <https://yle.fi/> (luettu 17.5.2026).

5. Ruonakoski, E. 2025, ‘Mies tuomittiin murhasta elinkautiseen Oulussa: raiskasi ja tappoi entisen naisystävänsä’, *Yle*, 9.4.2025. Saatavilla: <https://yle.fi/> (luettu 17.5.2026)

6. Hirvonen, S. 2024, ‘Mies iski entistä vaimoan seitsemän kertaa veitsellä lasten nukkuessa – tuomittiin yli 10 vuodeksi vankilaan taposta’, *Yle*, 28.8.2024. Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20217266> (luettu 17.5.2026).

7. Jääri, C. 2023, 'Maunulan henkirikos: Helsingin hovioikeus langetti 10 vuoden vankeustuomion naisystävän taposta – mies vapautui murhasyytteestä', *Yle*, 20.6.2023. Saatavilla: <https://yle.fi/> (luettu 17.5.2026).
8. Jäntti, M. 2025, 'Tampereen Hämeenkadun ampujalle elinkautinen tuomio murhasta', *Yle*, 12.2.2025. Saatavilla: <https://yle.fi/> (luettu 17.5.2026)
9. Jäntti, M. 2023, 'Parvekesurmaajalle yli 11 vuotta vankeutta taposta – mies pudotti naisystävänsä katuun parvekkeelta', *Yle*, 22.12.2023. Saatavilla: <https://yle.fi/> (luettu 17.5.2026)
10. Tihilä, K. 2024, 'Perheenäiti katosi kaupparesillä ja löytyi autostaan julmasti tapettuna – puolisolle elinkautinen vankeusrangaistus', *Yle*, 10.6.2024. Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20092853> (luettu 17.5.2026)